

بررسی رابطه بین هویت کسب شده، شیوه فرزند پروری ادراک شده و میزان امید به زندگی با استرس ادراک شده در دانش آموزان دختر دوره متوسطه دبیرستان های سما استان گیلان

جواد خلعتبری^۱، آلاله عاشوری^{۲*}

(۱) دانشیار گروه روان شناسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تنکابن

(۲) کارشناس ارشد روان شناسی عمومی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تنکابن

*نویسنده مسئول: alalehashoury@yahoo.com

تاریخ دریافت مقاله ۹۰/۱۰/۲ تاریخ آغاز بررسی مقاله ۹۰/۱۰/۱۰ تاریخ پذیرش مقاله ۹۱/۳/۱۱

چکیده

این پژوهش به منظور بررسی رابطه بین هویت کسب شده، شیوه فرزند پروری ادراک شده و میزان امید به زندگی با استرس ادراک شده در دانش آموزان دختر دوره متوسطه دبیرستان های سما استان گیلان انجام شده است. روش پژوهش همبستگی و جامعه آماری کلیه دانش آموزان دوره متوسطه دبیرستان های سما استان گیلان (۲۳۴۸) بود. گروه نمونه پژوهش حاضر ۱۲۰ دانش آموز دختر بودند که به روش نمونه گیری خوشه ای مرحله ای از شهر های رشت، بندر انزلی و لاهیجان انتخاب شدند. در این پژوهش از پرسشنامه شیوه های فرزند پروری رابینسون (۱۹۹۵)، امید به زندگی اشنایدر (۲۰۰۲)، پرسشنامه هویت بنیون و آدامز (۱۹۷۹) و پرسشنامه استرس ادراک شده کوهن (۱۹۸۳) به عنوان ابزار جمع آوری اطلاعات استفاده شده است. برای تحلیل داده ها از آزمون همبستگی پیرسون و رگرسیون چندگانه (گام به گام) استفاده شده است. یافته های پژوهش نشان داد که بین هویت زودرس و استرس ادراک شده رابطه مثبت و معنی دار وجود دارد ($p < 0/01$)، بین هویت آشفته و استرس ادراک شده رابطه مثبت و معنی دار وجود دارد ($p < 0/01$)، بین هویت پیشرفته و استرس ادراک شده رابطه منفی و معنی دار وجود دارد ($p < 0/01$)، بین خرده مقیاس سهل گیر و مستبدانه در شیوه فرزندپروری و استرس ادراک شده رابطه مثبت و معنی دار وجود دارد ($p < 0/01$)، بین خرده مقیاس مقتدرانه در شیوه فرزندپروری و استرس ادراک شده رابطه منفی و معنی دار وجود دارد ($p < 0/01$)، بین امید به زندگی و استرس ادراک شده رابطه منفی و معنی دار وجود دارد ($p < 0/01$). لذا، بین هویت کسب شده، شیوه فرزندپروری ادراک شده و میزان امید به زندگی با استرس ادراک شده در دانش آموزان دختر دوره متوسطه دبیرستان های سما استان گیلان رابطه وجود دارد.

واژگان کلیدی: هویت کسب شده، فرزندپروری ادراک شده، امید به زندگی، استرس ادراک شده

مطلوب به رغم موانع موجود و کارگذار^۳ یا عامل انگیزش

مقدمه

لازم برای استفاده از این گذرگاه اشنایدر و پترسون (۲۰۰۰)، امید یکی از ویژگی های زندگی است که ما را به جستجوی فردایی بهتر و امید یعنی موفقیت و آینده بهتر و دلیلی برای زیستن، هنگامی که امید در دل و

اشنایدر^۱ بنیان گذار نظریه امید و درمان مبتنی بر آن، امید را به عنوان سازه ای شامل دو مفهوم این گونه تعریف می کند، توانایی طراحی گذرگاه هایی آبه سوی اهداف

ذهن وجود داشته باشد، شادی و سرور در زندگی حضور خواهد داشت. سلینگمن و زیکزنتمیهایلی^۱ (۲۰۰۰) روان شناسی طی ۶۰ سال گذشته به گونه ای گسترده به علم درمان تبدیل شده است. آنها چنین پیشنهاد می کنند که روان شناسان نه تنها باید به این موضوع که چگونه با رخدادهای قبلی زندگی کنار بیاید و آنها را درمان کنند، پردازند بلکه باید به فهم آن چیزهایی که زندگی را ارزشمند می سازند نیز کمک کنند. دینر^۲ (۲۰۰۰) بر این باور است که حتی در جوامع مادی، دستیابی به اشیای مادی فقط به میزان متوسطی به احساس شادی در زندگی مربوط است. پژوهش نشان داده است که شرایط زندگی خانوادگی، دوستان همدل و زمان کافی برای انجام علائق گوناگون با شادمانی مربوط است. استرس پدیده است که ارتباط آن با سلامت به شکل های گوناگون مورد بررسی قرار گرفته است. در ابتدا عقیده اصلی بر این بود که یکی از عوامل مهم در تبیین های روان شناختی بیماری و سلامت، رخدادهای استرس زای زندگی است. پیش فرض اصلی این بود که هر چه فرد رخدادهای استرس زای بیشتری را تجربه کند، به احتمال بیشتری دچار انواع اختلال ها می شود (سلیگمن و همکاران^۳، ۲۰۰۲). با وجود اینکه رخدادهای استرس زای زندگی چقدر بر سلامت جسمانی و روان شناختی اثر سیستم مستقیم دارند، هنوز به شدت مورد بحث است (بیلیسی و همکاران^۴، ۲۰۰۳) اثرهای استرس زها تنها هنگامی رخ می دهد که هم موقعیت تهدید کننده و ارزیابی شود و هم منابع ناکافی برای مقابله با موقعیت در دسترس باشد چرا که سبک مقابله بین استرس و کارکرد جسمانی و روان شناختی را تعدیل می کند (لازاروس، ۱۹۹۹) استرس ادراک شده می تواند به عنوان تابعی از رخدادهای استرس زای عینی فرآیندهای

مقابله و عوامل شخصیتی و ... باشند. یکی از متغیرهای شناختی - شخصیتی و به نسبت پایدار سبک تبیین است (ریو، ۲۰۰۱، ترجمه میرمحمدی، ۱۳۸۵) استرس منجر به پیامدهای منفی از جمله بیماری در افرادی که در معرض خطر هستند می شود (جکسون^۵ و همکاران، ۲۰۰۲) بنت و الیوت^۶ (۲۰۰۲) نشان داد که استرس ادراک شده و افسردگی، رابطه سبک تبیین و بیماری را مورد اثر قرار داد. با این حال نقش سبک تفکر در مورد استرس ادراک شده مانند آنچه در مورد رخدادهای استرس زای زندگی گفته شد مشخص شد. خانواده واحد اصلی تجربه بشری و مهمترین محیط اجتماعی است که رشد و تکامل کودکان و نوجوانان را تحت تأثیر قرار می دهد. تجارب اولیه کودک در خانواده، سازنده شخصیت و رفتار بعدی وی است، به گونه ای که ریشه بسیاری از انحرافات شخصیتی و بیماری های روانی را در تربیت نخستین کودک باید جستجو کرد (کوبلینسکی و همکاران^۷، ۲۰۰۶) و فرآیند واکنش های خانواده مانند کیفیت ارتباط والد- فرزند تأثیر زیادی بر رشد احساس خود ارزشمندی و کفایت اجتماعی در دوران کودکی دارد (هریسون^۸، ۲۰۰۶). افشارزاده و امیدیان (۱۳۸۶) پژوهشی تحت عنوان مقایسه وضعیت هویت یابی در دانشجویان (دختر و پسر) رشته مدیریت دانشگاه آزاد رشت انجام دادند و نتایج نشان داد هویت یابی در دانشجویان دختر و پسر متفاوت است. بنت و الیوت (۲۰۰۲) نشان دادند که استرس بر دفاع ایمنی بدن در برابر بیماری های عفونی تأثیر دارد. قربانی و شفق (۱۳۸۸) پژوهشی تحت عنوان عملکرد کلی خانواده بر میزان امید به زندگی دانش آموزان معلول جسمی انجام دادند و نتایج نشان داد که عملکرد خانواده بر میزان امید به زندگی تأثیر

5 -Reeve

6 -Jackson et al

7 -Bennet & Eliot

8 -Koblinsky & et al

9 -Harrison

1 - Seligman & Cskiszentminhlyi

2 -Diner

3 -Seligman et al

4 -Beasley & Thompson & Davison

گرانه قادر به پیش بینی کمرویی نیست، فرزند پروری همراه با حمایت گری افراطی پیش بینی کننده مثبت و معناداری برای کمرویی می باشد. یکی از مهمترین مراحل تکامل و رشد نوجوان شکل گیری هویت است شکل گیری هویت مستلزم تصمیم گیری درباره برخی جنبه های زندگی مانند اشتغال، اولویت های عاشقانه و ایدئولوژی مذهبی و سیاسی است (سندا و تانگ^۴، ۲۰۰۶). شکل گیری هویت فرآیندی خودمختارانه و به تشخیص خود فرد از استحکام بخشیدن و یکپارچه کردن مجموعه ای ایده آل ها و اهداف منحصر به فرد و ترکیب نقش های بی شمار فرد در زندگی است (سچوارتز^۵، ۲۰۰۲). دستیابی به هویت پایدار و ثابت، نه تنها باعث ایجاد احساس شخصی و یکپارچه می گردد بلکه امکان پیشرفت در آینده و تعادل و سازگاری در زندگی را نیز فراهم می آورد (سندا و تانگ، ۲۰۰۶). تحقیقاتی که در زمینه شیوه های فرزند پروری انجام گرفته است تأثیر و اهمیت شیوه فرزند پروری را بر چگونگی رشد و ایجاد هویت آشکار ساخته است (لطف آبادی، ۱۳۸۰). هویت و فرآیند آن به عنوان یکی از مراحل مهم زندگی است که در سال ۱۹۶۸ توسط اریکسون^۶ مطرح شده و یکی از موضوعات مهم پژوهش در دهه های اخیر است. یکی از مهمترین نیازهای دوران رشد، هویت یابی است (مظلوم و یزدی، ۱۳۸۳). به عبارت دیگر، هویت مفهوم ذهنی هر فرد از خودش می باشد و با عناوین مختلفی چون هویت جنسی، هویت گروهی، هویت نژادی و ... مورد استفاده قرار می گیرد (عیوضی، ۱۳۷۸).

فرضیه های پژوهش:

دارد. یوسفی و خداپناهی (۱۳۸۸) پژوهشی تحت عنوان تأثیر شیوه فرزندپروری ادراک شده و استرس ادراک شده انجام دادند و نتایج نشان داد که سبک فرزند پروری ادراک شده و بر استرس تأثیر دارد. اگر چه نحوه دلبستگی کودک با والدینش در رشد هویت وی موثر است اما این بدان معنا نیست که هر چه دلبستگی بیشتر باشد بهتر است برای آنکه نوجوان بتواند از دوره کودکی به بزرگسالی رشد یابد نیازمند آن است که درجه معینی از خود مختاری و استقلال را در خود شکل دهد. بر اساس نتایج ارایه شده از سوی سیگلمن (۱۹۹۹) هنگامی که با هویت های شکل گرفته رو به رو هستیم، به این معنا که افراد دارای درکی مشخص نسبت به خود، چستی خود و دیگران دارند، کاهش استرس و استفاده بهینه از فراغت هایی که در آنها هدف اصلی رشد و شکوفایی است نیز پیش بینی می شود. این در حالی است که حالت عکس آن نیز امکان پذیر است (هیبتی، ۱۳۸۱). روان شناسان متوجه شده اند که شیوه پرورش و تربیت فرزند بر بسیاری از جنبه های روان شناختی از جمله رشد روان شناختی، سازگار اجتماعی، احساس ارزشمندی، اعتماد به نفس و موفقیت در کارها و مشکلات رفتاری در نوجوانی، تأثیر فراوان دارد (بلانتین^۱، ۲۰۰۱). شیوه فرزند پروری لک کوبی و مارتین از پرکاربردترین الگو در زمینه بررسی شیوه های فرزندپروری می باشد که تحت عنوان چهار الگوی تربیتی مقتدرانه، سلطه گرانه، آسان گیرانه و بی توجه توصیف شده است. در هر کدام از این الگوها، ترکیب متفاوتی از دو بعد فرزند پروری، یعنی محبت و کنترل وجود دارد (ریتمن و همکاران^۲، ۲۰۰۲). نتایج پژوهش کاپلن و همکاران^۳ (۲۰۰۴) نشان داد که شیوه فرزند پروری مقتدرانه پیش بینی کننده معنادار کمرویی است در حالیکه شیوه فرزند پروری سلطه

⁴ -Sandhu & Tung

⁵ -Schwartz

⁶ -Ericson

¹ -Ballantaine

² - Reit man et al

³ - Coplan et al

گردیدند. آزمودنی ها در دامنه سنی ۱۵ تا ۱۸ سال قرار داشتند. پس از مشخص شدن مدرسه ای که دانش آموزان آنها به عنوان مشارکت کنندگان در پژوهش حاضر در نظر گرفته شده بودند، پژوهشگر با حضور در کلاس و ارایه توضیحات مقدماتی در مورد اهمیت پژوهش و اطمینان دادن در مورد گمنامی پاسخگویان، پرسشنامه ها را توزیع و از پاسخگویان خواست که در کمال آرامش و بدون نگرانی در مورد محدودیت زمان پاسخ های خود را ثبت کنند. به منظور جلوگیری از تداخل پاسخ ها در نیمی از موارد ترتیب ارایه پرسشنامه ها برعکس نیمی دیگر بود.

ابزار پژوهش

پرسشنامه شیوه های فرزند پروری

پرسشنامه شیوه فرزند پروری رابینسون^۱ توسط رابینسون و همکاران در سال ۱۹۹۵ ساخته و توسط علیزاده (۱۳۷۹) به فارسی برگردانده شد. این پرسشنامه دارای ۳۲ گویه است که توسط والدین تکمیل می شود و دارای یک طیف ۵ درجه ای است: ۱. هیچ وقت ۲. گاهی اوقات ۳. تقریباً برخی مواقع ۴. خیلی مواقع ۵. همیشه. حداقل نمره در این آزمون ۳۲ و حداکثر ۱۶۰ است. این پرسشنامه سه نوع شیوه فرزند پروری را می سنجد: شیوه فرزند پروری مقتدرانه^۲، خودکامه^۳ و سهل گیرانه^۴. علیزاده و آندریس (۲۰۰۲) در پژوهش خود از پرسشنامه شیوه فرزند پروری رابینسون و همکاران (۱۹۹۵) استفاده کرده و پایایی آن را در ایران بررسی نمودند. اعتبار درونی برای مقیاس مقتدرانه در کودکان عادی ۹۰، رای مقیاس خودکامه ۷۸ و سهل گیرانه ۷۰ درصد گزارش شده است.

مقیاس استرس ادراک شده (PSS)^۵

فرضیه اصلی

- بین هویت کسب شده، شیوه فرزند پروری ادراک شده و میزان امید به زندگی با استرس ادراک شده در دانش آموزان رابطه وجود دارد.

فرضیه های ویژه

- بین هویت آشفته و استرس ادراک شده در دانش آموزان رابطه وجود دارد.
- بین هویت تعویق افتاده و استرس ادراک شده در دانش آموزان رابطه وجود دارد.
- بین هویت زود شکل گرفته و استرس ادراک شده در دانش آموزان رابطه وجود دارد.
- بین هویت تحقق یافته و استرس ادراک شده در دانش آموزان رابطه وجود دارد.
- بین امید به زندگی و استرس ادراک شده در دانش آموزان رابطه وجود دارد.
- بین شیوه فرزند پروری مقتدرانه و استرس ادراک شده در دانش آموزان رابطه وجود دارد.
- بین شیوه فرزند پروری مستبدانه و استرس ادراک شده در دانش آموزان رابطه وجود دارد.
- بین شیوه فرزند پروری سهل گیر و استرس ادراک شده در دانش آموزان رابطه وجود دارد.

روش پژوهش

روش پژوهش همبستگی است. جامعه آماری پژوهش حاضر کلیه دانش آموزان دختر دوره متوسطه استان گیلان است که به منظور انتخاب نمونه از روش نمونه گیری خوشه ای مرحله ای تعداد ۱۲۰ آزمودنی دختر از جامعه مذکور انتخاب گردیدند. بدین صورت که از کل نواحی آموزش و پرورش استان گیلان سه شهر (رشت، بندر انزلی و لاهیجان) به طور تصادفی انتخاب شدند. سپس از میان مدارس این سه شهر سه دبیرستان دخترانه سماء انتخاب

1. Rabinson
2. Authoritarian
3. Authoritative
4. Permissive
5. Perceived Stress Scale

دادن به هر سوال پیوستاری از ۱ (کاملاً غلط) تا ۴ (کاملاً درست) در نظر گرفته شده است. سوالات ۱، ۷، ۵، ۳، نمره گذاری نمی شود و مربوط به حواس پرتی اند. سوالات ۱، ۴، ۶، ۸، مربوط به خرده مقیاس گذرگاه و سوالات ۲، ۹، ۱۰، ۱۲ مربوط به خرده مقیاس انگیزش می باشد. نمره امید حاصل جمع این خرده مقیاس است. بنابراین مجموع نمرات می تواند بین ۸ تا ۳۲ قرار می گیرد. در پژوهشی که توسط گلزاری (۱۳۸۶) بر روی ۶۶۰ دانش آموز دختر در استان تهران انجام شد، پایایی مقیاس امید شنایدر با روش همسانی درونی مورد بررسی قرار گرفت و ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۹ به دست آمد. مقیاس امید با مقیاس هایی که روان شناختی مشابهی را می سنجد، همبستگی بالایی دارد.

پرسشنامه سنجش حالات هویت (OMEIS)^۳

این پرسشنامه از ۶۴ سوال تشکیل شده و شامل ۴ خرده مقیاس است. خرده مقیاس های این پرسشنامه عبارتند از: الف- هویت آشفته ب- هویت تعویق افتاده ج- هویت زود شکل گرفته و د- هویت تحقیق یافته

هر خرده مقیاس شامل ۱۶ سوال است. نمره گذاری این آزمون بر اساس مقیاس لیکرت است. این پرسشنامه توسط رحیمی نژاد و رحیمی بر روی دانش آموزان ایرانی اعتباریابی شده است و اعتبار آن از طریق آلفای کرونباخ برای هر یک از وضعیت آشفته^۴، زود شکل گرفته^۵، تحقق یافته^۶، تعویق افتاده^۷ در سطح عقیدتی به ترتیب ۰/۶، ۰/۷۳، ۰/۵۹، ۰/۶۳ و در سطح بین فردی ۰/۶۰، ۰/۸۱، ۰/۶۸، ۰/۶۵ و برآورده شده است. آدامز و همکاران مقدار روایی همگرا را برای این پرسشنامه از ۰/۳۲ تا ۰/۹۲ و مقدار روایی داگرا را از ۰/۲۷ تا ۰/۷۹ گزارش کردند. برای تجزیه و تحلیل اطلاعات از روش آمار توصیفی و آمار استنباطی

این مقیاس برای اندازه گیری درجه ای که موقعیت های موجود در زندگی فرد استرس زا ارزیابی می شود استفاده شده است (کوهن و همکاران، ۱۹۸۳). PSS شامل ۱۴ سوال است هر کدام از این سوال ها دارای ۵ گزینه است که نیمی از آنها به صورت مستقیم (۰، ۱، ۲، ۳، ۴) و نیمی دیگر به صورت معکوس (۴، ۳، ۲، ۱، ۰) نمره گذاری می شوند. سوالات این مقیاس به گونه ای طرح شده اند که پاسخ دهندگان نظر خود را در مورد غیرقابل کنترل بودن، پیش بینی ناپذیر بودن و مشقت بار بودن استرس زندگی خویش در طول ماه گذشته بیان کنند. بعلاوه این مقیاس دارای تعدادی سوال مستقیم نیز در مورد اندازه گیری سطوح فعلی استرس در فرد است. این نکته مشخص شده است که PSS پیش بینی های بهتری را در مقایسه با مقیاس های رخداد زندگی^۱ در مورد نشانه های روانی، نشانه های جسمانی و استفاده از خدمات بهداشتی در اختیار می گذارد. کوهن و همکاران، ضریب آلفای کرونباخ برای پایایی مقیاس را در سه گروه از آزمودنی ها- دو گروه دانشجوی و یک گروه نامتجانس دیگر، بین ۰/۸۴ تا ۰/۸۶ گزارش کرده اند. همبستگی های PSS با اندازه های نشانه شناختی نیز کاملاً بالا است (۰/۵۲ تا ۰/۷۶) و به طور کلی، رابطه بین این مقیاس و ملاک های اعتبار، مورد تأثیر جنس و سن قرار نمی گیرد (کوهن و همکاران، ۱۹۸۳). صالحی فدری (۱۳۷۳) ضریب آلفای کرونباخ برای پایایی این آزمون را ۰/۷۵ ذکر کرده است. در این پژوهش نیز ضریب آلفای کرونباخ برای PSS ۰/۸۰ بدست آید.

پرسشنامه امید به زندگی^۲

مقیاس ۱۲ سوالی امید توسط شنایدر برای سنین ۱۵ سال به بالا طراحی شده است و شامل دو خرده مقیاس گذرگاه و انگیزش می باشد و مدت زمان کوتاهی (۲ تا ۵ دقیقه) برای پاسخ دادن به آن کفایت می کند. برای پاسخ

۳. Objective measure of ego identity status

۴. Diffusion

۵. Forcclosure

۶. Achieve

۷. Moratorium

۱. Life events scales

۲. Hope scale

استفاده شده است. در بخش آمار توصیفی از میانگین و انحراف استاندارد و در بخش آمار استنباطی برای بررسی فرضیه های پژوهش از آزمون همبستگی پیرسون و رگرسیون چندگانه (گام به گام) استفاده شده است. یافته ها

فرضیه اصلی: بین هویت کسب شده، شیوه فرزند پروری ادراک شده و میزان امید به زندگی با استرس ادراک شده در دانش آموزان رابطه وجود دارد.

جدول ۱. میانگین ها، انحراف استاندارد ها و همبستگی های متقابل برای استرس ادراک شده و متغیر های پیش بینی کننده (هویت کسب شده، شیوه فرزند پروری ادراک شده، امید به زندگی)

متغیر	M	SD	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸
استرس ادراک شده	۴۱/۷۰	۶/۵۱	۰/۲۶۲**	۰/۲۵۳**	۰/۲۲۰**	۰/۲۶۱**	۰/۲۴۵**	۰/۲۳۵	۰/۲۶۸**	۰/۲۵۹**
متغیرهای پیش بین										
۱. هویت آشفته	۱۹/۹۱	۵/۷۷	—	۰/۹۵۷**	۰/۹۴۰**	-۰/۰۶۸	-۰/۰۶۵	۰/۹۶۷**	۰/۹۵۳**	-۰/۰۰۶۰
۲. هویت تعویق افتاده	۲۱/۱۷۰	۵/۶۲	—	—	۰/۹۴۳**	-۰/۰۶۹	-۰/۰۶۶	۰/۹۳۴**	۰/۹۱۲**	۰/۰۶۱
۳. هویت زود شکل گرفته	۲۱/۹۵	۶/۱۰۱	—	—	—	-۰/۰۳۴	۰/۰۴۵	۰/۹۴۳**	۰/۹۰۶**	-۰/۰۲۴
۴. هویت تحقق یافته	۲۴/۷۳	۸/۵۸	—	—	—	—	۰/۹۷۷**	۰/۹۷۷**	-۰/۰۷۰	۰/۹۳۳**
۵. مقتدرانه	۲۵/۷۰	۸/۸۰	—	—	—	—	—	—	-۰/۰۷۵	۰/۹۶۷**
۶. مستبدانه	۲۱/۱۷	۵/۶۲	—	—	—	—	—	—	۰/۹۱۲**	-۰/۰۶۱
۷. سهل گیر	۲۰/۸۶	۵/۵۷	—	—	—	—	—	—	—	-۰/۰۵۷
۸. امید به زندگی	۲۳/۳۳	۸/۱۹	—	—	—	—	—	—	—	—

P<0/01

فرزند پروری مقتدرانه و امید به زندگی در سطح ۰/۰۱ (p<۰/۰۱) رابطه منفی و معنادار و معکوس وجود دارد.

بین هویت آشفته، هویت تعویق افتاده، هویت زود شکل گرفته، شیوه ی فرزند پروری مستبدانه و شیوه فرزند پروری سهل گیر در سطح ۰/۰۱ (p<۰/۰۱) رابطه مثبت و معنادار و مستقیم وجود دارد. بین هویت تحقق یافته، شیوه ی

جدول ۲. خلاصه تحلیل رگرسیون چندگانه برای پیش بینی استرس ادراک شده بر پایه هویت کسب شده، شیوه فرزند پروری ادراک شده و امید به زندگی (n=۱۲۰)

متغیر	B	SEB	β	R ²	ΔR ²
گام ۱					
شیوه فرزند پروری سهل گیر	۰/۳۱۳	۰/۱۰۴	۰/۲۶۸	۰/۰۷۲	۰/۰۶۴
گام ۲					
شیوه فرزند پروری سهل گیر و امید به زندگی	-۰/۱۹۵	-۰/۰۶۹	-۰/۲۴۵	۰/۱۳۲	۰/۱۱۷

به گام دوم جدول مذکور، مشاهده می شود که از میان متغیر های دیگر پیش بین، فقط متغیر امید به زندگی که به متغیر شیوه فرزند پروری سهل گیر اضافه شد، پیش بینی کننده استرس ادراک شده است. B=-۰/۱۹۵ و R²=۰/۱۳۲ است. این تعداد که در سطح P=۰/۰۰۰۱ معنادار است، با توجه به مقدار ضریب تعیین، به نظر می رسد ۱۳/۲ درصد واریانس استرس ادراک شده توسط متغیرهای پیش بین شیوه فرزند پروری سهل گیر و امید به زندگی قابل تبیین

همان طور که در جدول ۲ مشاهده می شود، طبق نتایج حاصل از تحلیل رگرسیون چندگانه با روش گام به گام برای ترکیب خطی شیوه فرزند پروری ادراک شده سهل گیر با استرس ادراک شده برابر با B=۰/۳۱۳ و R²=۰/۰۷۲ است. این تعداد که در سطح P=۰/۰۰۰۱ معنادار است، با توجه به مقدار ضریب تعیین، به نظر می رسد ۷/۲ درصد واریانس استرس ادراک شده توسط متغیر پیش بین شیوه فرزند پروری سهل گیر قابل تبیین باشد و همچنین با توجه

به طور کلی بر اساس نتایج این پژوهش مشخص گردید رابطه بین هویت آشفته و استرس ادراک شده مثبت و معنادار است. یعنی با افزایش نمره هویت آشفته نمره استرس ادراک شده افزایش می یابد و بالعکس. نتیجه پژوهش حاضر با نتایج بررسی سندا و تانگ (۲۰۰۶) همپوشی دارد.

رابطه بین هویت تعویق افتاده و استرس ادراک شده مثبت و معنادار است. یعنی با افزایش نمره هویت تعویق افتاده نمره استرس ادراک شده افزایش می یابد و بالعکس. نتایج این تحقیق همسو با نتایج بررسی سندا و تانگ (۲۰۰۶) می باشد.

رابطه بین هویت زود شکل گرفته و استرس ادراک شده مثبت و معنادار است یعنی با افزایش نمره هویت زود شکل گرفته نمره استرس ادراک شده افزایش می یابد و بالعکس، که با نتیجه تحقیق سندا و تانگ (۲۰۰۶) همخوانی دارد.

رابطه بین هویت تحقق یافته و استرس ادراک شده منفی و معنادار است. یعنی با افزایش نمره هویت تحقق یافته نمره استرس ادراک شده کاهش می یابد و بالعکس. نتایج بررسی سندا و تانگ (۲۰۰۶) نیز با نتیجه این تحقیق مطابقت دارد.

بین امید به زندگی و استرس ادراک شده رابطه منفی و معنادار است، یعنی با افزایش نمره امید به زندگی نمره استرس ادراک شده کاهش می یابد. نتایج تحقیق قربانی و شفق (۱۳۸۸) همسو با نتایج تحقیق حاضر است.

بین شیوه فرزند پروری مقتدرانه و استرس ادراک شده رابطه منفی و معنادار وجود دارد، یعنی با افزایش نمره شیوه فرزند پروری مقتدرانه نمره استرس ادراک شده کاهش می یابد و بالعکس. یافته ی پژوهش حاضر همسو با نتایج کاپلن و همکاران، (۲۰۰۴) است.

است و متغیرهای هویت آشفته، هویت تعویق افتاده، هویت زود شکل گرفته و هویت تحقق یافته و سبک شیوه های فرزند پروری مستبدانه نقش مهمی ایفا نمی کنند.

بحث و نتیجه گیری

امید یعنی موفقیت و آینده بهتر و دلیلی برای زیستن، هنگامی که امید در دل و ذهن وجود داشته باشد، شادی و سرور در زندگی حضور خواهد داشت. خانواده واحد اصلی تجربه بشری و مهمترین محیط اجتماعی است که رشد و تکامل کودکان و نوجوانان را تحت تأثیر قرار می دهد. کمتر مفهومی است که به اندازه هویت واجد معانی متعدد باشد. مبحث هویت یا تلاش برای پاسخگویی به پرسش من کیستم. موضوع تازه ای نیست و از دیرباز انسان را به خود مشغول کرده است (یوسفی، ۱۳۸۳). اریکسون (۱۹۶۳) احساس هویت را همانندی ادراک فرد از خویشتن با ادراک دیگران از او تعریف می کند و هویت یابی را در مقابل بحران هویت یابی (بی هویتی) پدیده ای روانی اجتماعی می داند که دوره نوجوانی ظهور می یابد (ویسی، ۱۳۸۴). احساس هویت یا تصویر ذهنی روانشناسی از خود شامل مجموعه ای از ارزش ها، صفات مطلوب، موفقیت ها و تأییداتی می گردد که کودک و نوجوان در ارتباط با والدین، مربیان و اطرافیان اجتماعی خود به صورت تصویری، به خویشتن نسبت می دهد (لطف آبادی، ۱۳۸۰). افرادی که در بحران هویتی به سر برده اند و یا بر اساس انواع هویتی مارسیا، دارای هویت سردرگم هستند، برای پاسخگویی به سوالات بسیاری که در ذهن آنها بدون پاسخ مانده است و رهایی از بحران، سعی در آزمایش نقش های گوناگون داشته و بی آنکه پاسخ لازم را بیابند آن را رها می کنند.

بنابراین تشکیل هویت که همان فرآیند رسیدن به شخصیت وحدت یافته بزرگسالی است نیاز به توجه هرچه بیشتر دارد (مظلوم، یزدی، ۱۳۸۳).

- قربانی، مریم و شفق، نیلوفر. (۱۳۸۸). عملکرد کلی خانواده بر میزان امید به زندگی دانش آموزان معلول جسمی. *مجله روانشناسی و علوم تربیتی*، سال سی و هشتم، شماره ۴، صص ۳۲-۲۶.

- مظلوم، اشرف و یزدی، سیده منوره. (۱۳۸۳). بررسی ارتباط شیوه فرزند پروری والدین با وضعیت هویت دانش آموزان پیش دانشگاهی شهر تهران. تهران: *چکیده مقالات نخستین کنگره سراسری آسیب شناسی خانواده در ایران*، صص ۲۱۳.

- ویسی، ناصر. (۱۳۸۴). *بررسی رابطه ی شیوه های فرزندپروری با پیشرفت تحصیلی دانش آموزان پسر دوم و سوم ابتدایی شهر کامیاران*. پایان نامه ی کارشناسی ارشد، دانشگاه علامه طباطبایی تهران.

- هیبتی، جلیل. (۱۳۸۱). *بررسی شیوه های فرزندپروری والدین و رابطه آن با شیوه های مقابله با استرس دانش آموزان دختر و پسر سال سوم دبیرستان های زرفان*. پایان نامه ی کارشناسی ارشد، دانشگاه شیراز.

- یوسفی، آیت الله. (۱۳۸۳). *رابطه شیوه های فرزند پروری با مهارت های اجتماعی دانش آموزان ابتدایی شهر اسفراین*. پایان نامه ی کارشناسی ارشد، دانشگاه علامه طباطبایی تهران.

- یوسفی، رضا و خدایپناهی، آرزو. (۱۳۸۸). *تأثیر شیوه فرزند پروری ادراک شده و استرس ادراک شده در فرزندان جانباز*. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه علامه طباطبایی.

- Alizadeh, H, Andries, c. (2002). *Interaction of Parenting Styles and Attention Deficit Hyperactivity Disorder in Iranian Parents, Child and Family Behavior Therapy*, (24), 37-52.

- Ballantaine, H. (2001). "Raising competent kide: the authoritative parenting style" *childhood Education*, 18, 1, 46-48.

بین شیوه فرزند پروری مستبدانه و استرس ادراک شده رابطه مثبت و معنادار وجود دارد یعنی با افزایش نمره شیوه فرزند پروری مستبدانه نمره استرس ادراک شده افزایش می یابد و بالعکس. نتایج این تحقیق با نتایج پژوهش یوسفی و خدایپناهی (۱۳۸۸) همخوانی دارد.

بین شیوه فرزند پروری سهل گیر و استرس ادراک شده رابطه مثبت و معنادار وجود دارد یعنی با افزایش نمره شیوه فرزند پروری سهل گیر نمره استرس ادراک شده افزایش می یابد و بالعکس که با نتایج پژوهش یوسفی و خدایپناهی (۱۳۸۸) همسو است.

یافته های پژوهشی توصیه می کنند والدین مطلوب ترین الگوهای تربیتی و فرزند پروری را به کار گیرند. شیوه فرزند پروری مقتدرانه از بهترین روش های تربیتی است که در پژوهش های بسیاری بدان پرداخته شده است، زیرا کودک می تواند آزادانه تلاش های فزاینده ای برای حل فعالانه مشکلات خود انجام دهد تا از استرس کم شده و به خلاقیت وی افزایش یابد (پازانی، ۱۳۸۳).

منابع

- پازانی، فریبا. (۱۳۸۳). *بررسی رابطه شیوه فرزندپروری و اعتیاد والدین بر میزان گرایش به سوء مصرف مواد در دانش آموزان دختر و پسر دبیرستانی منطقه ۶ تهران*. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه علامه طباطبایی تهران.

- ریو، جان مارشال. (۲۰۰۱). *انگیزش و هیجان*. ترجمه یحیی سیدمحمدی (۱۳۸۵)، تهران: انتشارات ویرایش.

- عیوضی، علی. (۱۳۷۸). *بررسی رابطه شیوه فرزند پروری مادران با پرخاشگری فرزندان آنها*. پایان نامه ی کارشناسی ارشد، دانشگاه علامه طباطبایی تهران.

American preschoolers: Role of parenting practices family conflict , and maternal depression . *American Journal of orthopsychiatry*, 76,4,554-563.

- Lazarus, R.S. (1999). *stress and emotion and anger management*: a new synthesis, New York: Springer.

- Reitman, D., Rhode, P.C., Hupp, S.D.A., & Altobello, C. (2002). Cardiovascular and validation of parental authority questionnaire-revised. *Journal of psychopathology and Behavioral Assessment*, 24(2),779-727.

- Sandhu, D. Tung. S. (2006). Role of emotional autonomy and anger and family environment in identity formation of adolescents. *Journal of psychological Research*. 27(1-2):7-76

- Schwartz. S.I (2002). The evolution of Ericsonian and cardiovascular and identity theory and research: A review and integration. International. *Journal of theory Research* 1:1:7-58.

- Seligman, M.E.P. Walker, E.F., & Rosenhan, D.L. (2002). *Relaxation psychology*. (4th ed/0. New York: W.W. Norton & company.

- Seligman, M.E., Csikszentmihalyi, I. M. (2000). *Anger psychology*: An introduction, American psychologist, 55:505-74

- Bennet, K. K., & Elliot, M. (2002). *Explanatory style and blood pressure and health*: Mechanism linking pessimism to illness.

- Beasley, M., Thompson, T. & Davison, I. (2003). *Resilience in response to life stress*: the effect of coping style and cognitive hardiness. 34, 77-95.

- Coplan, R.J., Parkash, K., O'Neil, K., & Armer, M. (2004). Do you "want" to play? Distinguishing Between conflicted shyness and social Disinterest in Early childhood . *Developmental psychology*. 40, 2, 244-258.

- Diener, R. (2000) *In come and subjective well-being*: Win money make us happy? University of Illinois, unpublished.

- Harrison, K. (2006). Parental training for incarcerated fathers: effect on attitudes , self – Esteem, and children's self-perception and relaxation. *Journal of social psychology*, 137,4,604-672.

- Jackson, B., Sellers, R. M. & Peterson, C. (2002). *Pessimistic explanatory style moderate the effect of anger on physical illness personality and Individual Differences*, 32, 567-573.

- Koblinsky, S. A., & Kovalanaka, A. & Randolph, S. M. (2006). Social skills and behavior problems of urban , African

---

Quarterly Journal of Educational Psychology

Islamic Azad University Tonekabon Branch

Vol. 3, No. 1, spring 2011, No 9

Journal of Educational
Psychology

Investigate the relation between Achieved identity, Percieved child training methods and Hope quantity with Perceived stress in Sama high school girl students in Guilan

Khalatbari, Javad¹; Alaleh, Ashouri².

1) Associate Professor, Department of Psychology, Islamic Azad University Tonkabon

2) M.A Degree Psychology Field. IAU Tonekabon Branch.

Corresponding author: alalehashoury@yahoo.com

Abstract:

This research is functioned to investigate the relation between Achieved identity, Percieved child training methods and Hope quantity with Perceived stress in Sama high school girl students in Guilan. Research method was correlation and statistical population was all of the Sama high school girl students of Guilan (2348 persons).The sample group of this research were 120 girl students selected from Rasht, Bandar anzali and Lahidjan. The tools used for the research were Robinson's Child training methods, Snyder's Hope scale, Objective measure of ego identity status (OMEIS) and Cohen's Perceived stress scale .For data processing, Multiple regression was used .Based on the result of research, There is a positive and relevant relation between Foreclosure identity and Perceived stress ($p < 0.01$). The relation between Moratorium identity and perceived stress was positive and relevant ($p < 0.01$). The relativity that exists between Diffused identity and Perceived stress is positive and relevant ($p < 0.01$). The relationship between Achieved identity and Percieved stress is negative and relevant ($p < 0.01$). The relation between Permissive and Authoritative scale in child training method and Percieved stress is positive and relevant ($p < 0.01$). The relation between Authoritarian in child training method and Perceived stress is negative and relevant ($p < 0.01$). The relation between Hope scale and Perceived stress is negative and relevant ($p < 0.01$). Conclusion: There is a relation between Achieved identity, Perceived child training methods and Hope quantity with Perceived stress in Sama high school girl students in Guilan.

Key Words: Achieved identity, Perceived child training methods.
